

EHEAROME2020

Komunikat Rzymski

19 LISTOPADA 2020 ROKU

EUROPEAN
Higher Education Area

bologna
process

ITALIAN **BFUG** SECRETARIAT
2018-2020

19 listopada 2020 roku podczas spotkania online, jako ministrowie odpowiedzialni za szkolnictwo wyższe, świętowaliśmy osiągnięcia 21 lat, jakie upłynęły od podpisania Deklaracji Bolońskiej. Potwierdzamy nasze zaangażowanie w tworzenie bardziej włączającego, innowacyjnego, wzajemnie powiązanego i odpornego Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (EOSW).

Dziękujemy Włochom za ich kluczową rolę w przygotowaniu i organizacji naszej konferencji oraz za dostosowanie jej do wyzwań związanych z pandemią COVID-19.

EOSW jest unikalną, opartą na zaufaniu współpracą, w ramach której władze publiczne i interesariusze szkolnictwa wyższego pracują wspólnie nad określeniem i osiągnięciem wspólnych celów. Dzięki różnorodności naszych kultur, języków i środowisk oraz wspólnej dbałości o jakość, przejrzystość i mobilność nasze systemy szkolnictwa wyższego oferują niezrównane możliwości uczenia się, kształcenia, prowadzenia badań i innowacji.

Nasze społeczeństwa stoją w obliczu bezprecedensowych wyzwań związanych z rozprzestrzenianiem się na całym świecie wirusa COVID-19 i wynikającymi z tego konsekwencjami. Pandemia pokazała, jak bardzo jesteśmy od siebie współzależni i bezbronni. Uświadomiła nam, że wszyscy jesteśmy częścią jednego świata, w którym solidarność międzyludzka jest koniecznością. Bardzo doceniamy i uznajemy wysiłki społeczności szkolnictwa wyższego w stawianiu czoła tym wyzwaniom i potwierdzamy naszą determinację, by zapewnić włączające, wysokiej jakości szkolnictwo wyższe, spełniające wszystkie swoje cele także w czasach kryzysu.

Jesteśmy zdeterminowani, by umożliwić naszym uczelniom zaangażowanie się we współpracę z naszymi społeczeństwami w celu przeciwdziałania licznym zagrożeniom dla pokoju na świecie, wartości demokratycznych, wolności informacji, zdrowia i dobrobytu – także tym, które powstały lub nasiliły się w wyniku pandemii. Zobowiązujemy się do kontynuowania i zwiększania naszych inwestycji w edukację, aby zapewnić uczelniom odpowiednie środki finansowe na opracowywanie rozwiązań dotyczących obecnego kryzysu, wychodzenia zeń i ogólnie – przechodzenia w stronę ekologicznych, zrównoważonych i odpornych gospodarek i społeczeństw.

Dażymy do przezwyciężenia nierówności społecznych, które nadal ograniczają osiągnięcie EOSW cechującego się pełnym włączeniem społecznym. W czasie pandemii COVID-19 cyfryzacja pozwoliła na funkcjonowanie większości naszych systemów, choć wzmożone wykorzystanie środków cyfrowych ujawniło pewne ograniczenia. Szkolnictwo wyższe, dysponujące bogatym doświadczeniem w zakresie współpracy i badań ponadnarodowych i międzynarodowych, powinno odgrywać wiodącą rolę w badaniach i doradztwie, jak podchodzić do tych ograniczeń i jak je przezwyciężać.

Z determinacją i optymizmem spoglądamy w stronę roku 2030, pewni, że uda nam się rozwinąć bardziej efektywną współpracę i bliższy dialog między naszymi krajami, systemami szkolnictwa wyższego i uczelniami oraz z szerzej rozumianą społecznością szkolnictwa wyższego.

Mamy przyjemność powitać San Marino jako nowego członka EOSW. San Marino otrzyma wsparcie w realizacji swoich zobowiązań w ramach uzgodnionego planu działania.

Nasza wizja

Wyobrażamy sobie EOSW jako obszar, w którym studenci, pracownicy uczelni i absolwenci będą mogli **swobodnie się przemieszczać**, aby studiować, uczyć i prowadzić badania. Według naszej wizji EOSW będzie w pełni **respektować podstawowe wartości szkolnictwa wyższego, demokracji i praworządności**. Będzie sprzyjać kreatywności, krytycznemu myśleniu, swobodnemu przepływowi wiedzy oraz poszerzy możliwości oferowane przez rozwój technologiczny w zakresie uczenia się i kształcenia opartego na badaniach naukowych. Dzięki temu nasze systemy szkolnictwa wyższego będą oferować wszystkim uczącym się równe szanse, zgodnie z ich potencjałem i aspiracjami. Zdajemy sobie sprawę, że osiągnięcie tego celu będzie wymagało przyjęcia, w naszych krajowych ramach, polityki i wdrażania środków wykonawczych, z których część będzie wykraczać poza systemy szkolnictwa wyższego i będzie wymagać dostosowania do szerszych krajowych strategii gospodarczych, finansowych i społecznych.

Aby zrealizować naszą wizję, zobowiązujemy się do stworzenia do 2030 r. włączającego, innowacyjnego i wzajemnie powiązanego EOSW, który będzie podstawą zrównoważonej, spójnej i pokojowej Europy:

- **Włączający**, ponieważ każdy uczący się będzie miał sprawiedliwy dostęp do szkolnictwa wyższego i otrzyma pełne wsparcie w ukończeniu studiów i szkoleń;
- **Innowacyjny**, ponieważ wprowadzi nowe i lepiej dopasowane metody i praktyki uczenia się, kształcenia i oceniania, ściśle powiązane z badaniami naukowymi;
- **Wzajemnie powiązany**, ponieważ nasze wspólne ramy i narzędzia będą nadal ułatwiać i wzmacniać międzynarodową współpracę, wprowadzanie reform, wymianę wiedzy oraz mobilność pracowników uczelni i studentów.

Uczelnie mają potencjał do wprowadzania istotnych zmian - poszerzania wiedzy, umiejętności i kompetencji studentów i społeczeństwa, aby przyczynić się do zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i realizacji innych ważnych celów. Muszą one przygotować uczących się, by **stali się aktywnymi, krytycznie myślącymi i odpowiedzialnymi obywatelami**, oraz oferować możliwości uczenia się przez całe życie, by wspierać ich w pełnieniu ról społecznych.

Szkolnictwo wyższe będzie odgrywać kluczową rolę w **realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju (Sustainable Development Goals - SDGs) Organizacji Narodów Zjednoczonych do 2030 r.** Zobowiązujemy się do wspierania naszych uczelni w wykorzystywaniu ich potencjału edukacyjnego, badawczego i innowacyjnego do realizacji tych podstawowych celów globalnych oraz do przeznaczania środków na to, by nasze systemy szkolnictwa wyższego przyczyniały się do osiągnięcia **Celów Zrównoważonego Rozwoju**. Dążenie do neutralności klimatycznej jest niezbędne dla nas wszystkich, a uczący się muszą być przygotowani na nowe „zielone” zawody i działania. Należy im zaoferować możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji w perspektywie uczenia się przez całe życie, a także umożliwić opracowanie i stosowanie nowych technologii i metod.

Wyróżnikiem EOSW będzie w dalszym ciągu **wysoka jakość kształcenia**. Wszystkie uczelnie i władze publiczne będą wspierać aktywną kulturę **uczciwości akademickiej i naukowej**, która blokuje wszelkie formy oszustw akademickich i zniekształcania prawdy naukowej.

Podstawowe wartości

Potwierdzamy nasze zaangażowanie w promowanie i ochronę **naszych wspólnych podstawowych wartości w całym EOSW poprzez zintensyfikowany dialog polityczny i współpracę**, które stanowią niezbędną podstawę wysokiej jakości uczenia się, kształcenia i prowadzenia badań, a także demokratycznych społeczeństw. Zobowiązujemy się do przestrzegania autonomii uczelni, wolności i uczciwości akademickiej, udziału studentów i pracowników w zarządzaniu szkolnictwem wyższym oraz publicznej odpowiedzialności za szkolnictwo wyższe, a także publicznej odpowiedzialności tego sektora.

Zwracamy się do Bolońskiej Grupy Wdrożeniowej (ang. BFUG) o opracowanie **ram** dla wzmocnienia podstawowych wartości EOSW, które będą sprzyjać autorefleksji, konstruktywnemu dialogowi i koleżeńskiemu poszerzaniu wiedzy przez władze krajowe, uczelnie i organizacje szkolnictwa wyższego, a także umożliwią ocenę stopnia, w jakim są one respektowane i wdrażane w naszych systemach. Przyjmujemy **definicję wolności akademickiej** jako swobody angażowania się pracowników akademickich i studentów w badania, kształcenie, uczenie się i komunikację w społeczeństwie i ze społeczeństwem bez ingerencji lub obawy przed represjami ([Załącznik I](#)).

Potwierdzamy nasze zaangażowanie w promowanie etyki, przejrzystości i uczciwości w edukacji i badaniach, a także zwracamy uwagę, że Platforma ds. Etyki, Przejrzystości i Uczciwości w Edukacji (ETINED) Rady Europy oferuje wszystkim członkom EOSW, członkom konsultacyjnym i partnerom możliwość współpracy na rzecz osiągnięcia tego celu.

Tworzenie przyszłości

EOSW sprzyjający włączeniu społecznemu

Szkolnictwo wyższe sprzyjające włączeniu społecznemu pozostanie centralnym elementem EOSW i będzie wymagało zapewnienia sprawiedliwych szans i wsparcia osobom ze wszystkich grup społecznych. Osobom uczącym się, pochodzącym z różnych środowisk społeczno-ekonomicznych, zawodowych, kulturowych i edukacyjnych, należy zapewnić możliwość i narzędzia do poszukiwania i korzystania - w dowolnym momencie życia - z najbardziej przydatnych dla nich opcji edukacyjnych.

Zobowiązujemy się do podejmowania działań sprzyjających włączeniu społecznemu i podnoszenia jakości edukacji, w pełni wykorzystując nowe możliwości, jakie stwarza cyfryzacja. Podczas gdy nasze społeczeństwa w coraz większym stopniu polegają na innowacyjnych technologiach, w tym na sztucznej inteligencji, musimy zadbać o to, by działały one zgodnie z normami etycznymi i prawami człowieka oraz sprzyjały włączeniu społecznemu. Zdajemy sobie sprawę, że cyfryzacja nie oferuje uniwersalnych rozwiązań i zwracamy się do Bolońskiej Grupy Wdrożeniowej o zaproponowanie sposobów, dzięki którym wszyscy uczący się będą mogli skorzystać z nowych technologii.

Przyjmujemy „Zasady i wytyczne w celu wzmocnienia społecznego wymiaru szkolnictwa wyższego w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego (EOSW)” ([Załącznik II](#)), oparte na poszerzonym rozumieniu wymiaru społecznego i zobowiązujemy się do ich wdrożenia w naszych systemach. Podejmiemy szeroko zakrojony dialog polityczny na temat sposobów pełnego wdrożenia zasad i wskazówek na poziomie krajowym. Będziemy wspierać uczelnie we wprowadzaniu ich do ich kultury instytucjonalnej i podstawowych misji: uczenia się i kształcenia, badań i innowacji, obiegu wiedzy i jej rozpowszechniania, zarządzania uczelnią i jej kierowania. Zwracamy się do Bolońskiej Grupy Wdrożeniowej o przedstawienie nam w 2024 r. sprawozdania z podjętych działań i związanych z nimi środków monitorowania w celu zapewnienia prowadzenia, opartych na dowodach, dalszych działań.

Uznajemy znaczenie ochrony praw studentów poprzez regulacje prawne; zobowiązujemy się do rozwijania i wspierania ich w naszych systemach krajowych poprzez specjalne środki i struktury, takie jak rzecznicy praw studenta lub podobne rozwiązania, które już istnieją w wielu krajach EOSW. Zobowiązujemy się do umożliwienia takich rozwiązań w naszych krajach i systemach szkolnictwa wyższego oraz będziemy zachęcać do współpracy w ramach Europejskiej Sieci Rzeczników Praw w Szkolnictwie Wyższym (ang. ENOHE).

Innowacyjny EOSW

Wspieramy uczelnie w intensyfikacji poszukiwań **rozwiązań dla wyzwań stojących przed naszymi społeczeństwami**. Nauki społeczne, humanistyczne i kreatywne oraz sztuka muszą nadal odgrywać swoją istotną rolę, nadając głębię naszemu życiu oraz umożliwiając nam zrozumienie i działanie w zmieniającym się świecie. Nasze uczelnie muszą współpracować ze społecznościami, w których działają, w celu podejmowania wspólnych działań przynoszących obopólne korzyści i społecznie odpowiedzialnych.

Aby sprostać wyzwaniom i wykorzystać możliwości, jakie przyniesie nowa dekada, konieczne będzie **szybkie uaktualnianie wiedzy, umiejętności i kompetencji**. Uczelnie będą nadal poszerzać swoją ofertę edukacyjną oraz wprowadzać innowacje w zakresie treści i sposobów ich przekazywania, aby zaspokoić rosnące zapotrzebowanie na innowacyjne i krytyczne myślenie, inteligencję emocjonalną, zdolności przywódcze, umiejętność pracy w zespole i rozwiązywania problemów, a także postawy przedsiębiorcze.

Elastyczne i otwarte ścieżki kształcenia, stanowiące część pierwotnej inspiracji Procesu Bolońskiego, są ważnymi aspektami **uczenia się skoncentrowanego na studencie** i cieszą się rosnącym zainteresowaniem w naszych społeczeństwach. Oprócz kształcenia prowadzącego do dyplomu ukończenia studiów, wiele uczelni oferuje lub planuje oferować **mniejsze jednostki uczenia się**, które umożliwiają studentom rozwijanie lub aktualizowanie ich umiejętności i kompetencji kulturowych, zawodowych i przekrojowych na różnych etapach życia. Zwracamy się do Bolońskiej Grupy Wdrożeniowej o zbadanie, w jaki sposób i w jakim zakresie te **mniejsze, elastyczne jednostki uczenia się, w tym jednostki prowadzące do uzyskania mikro-kwalifikacji**, mogą być definiowane, opracowywane, wdrażane i uznawane przez nasze uczelnie przy użyciu narzędzi EOSW.

Przyjmujemy „Zalecenia dla władz krajowych dotyczące poprawy jakości uczenia się i kształcenia w szkolnictwie wyższym w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego (EOSW)” ([Załącznik III](#)) i zobowiązujemy się do ich przestrzegania, wspierając uczelnie w dalszym wdrażaniu uczenia się i kształcenia skoncentrowanego na studencie. Zalecenia obejmują większe wsparcie dla wszystkich uczących się oraz dla kadry nauczycielskiej i nienauczycielskiej. Kadra akademicka, w tym młodzi nauczyciele akademicy, potrzebują stabilnego zatrudnienia i możliwości rozwoju zawodowego, równego traktowania w zakresie kształcenia i prowadzenia badań naukowych, atrakcyjnych warunków pracy, dostępu do nowoczesnych metod rozwoju kadry oraz uznania dla ich osiągnięć. We wszystkich tych kwestiach będziemy wspierać dialog i współpracę w zakresie uczenia się i kształcenia w naszych systemach krajowych oraz na poziomie EOSW.

Zobowiązujemy się do wspierania naszych uczelni w wykorzystywaniu technologii cyfrowych do uczenia się, kształcenia i oceniania, a także do komunikacji akademickiej i prowadzenia badań naukowych, oraz do inwestowania w **rozwój umiejętności i kompetencji cyfrowych dla wszystkich**. Angażujemy się w rozwój otwartej nauki i edukacji, aby ułatwić wymianę wiedzy i **materiałów na otwartych licencjach**, które mogą być łatwo udostępniane interesariuszom szkolnictwa wyższego, którzy mogą je adaptować i ponownie wykorzystywać do swoich potrzeb.

Zintegrowany EOSW

Współpraca i mobilność łączą nasze systemy i sprzyjają rozwojowi kompetencji międzykulturowych i językowych oraz poszerzaniu wiedzy i zrozumieniu naszego świata. Dzięki mobilności pracowników uczelni i studentów bezpośrednie kontakty i synergie między naszymi różnorodnymi kulturami i systemami szkolnictwa wyższego przyczyniają się do skuteczności i adekwatności szkolnictwa wyższego w EOSW, czyniąc je atrakcyjnym i konkurencyjnym w skali globalnej. Zdajemy sobie sprawę ze znaczenia i korzyści płynących z mobilności fizycznej dla studentów, doktorantów i pracowników akademickich. Niezależnie od obecnych trudności związanych z pandemią COVID-19, podtrzymujemy nasz cel, zgodnie z którym co najmniej **20% absolwentów uczelni w EOSW** powinno mieć za sobą okres studiów lub szkolenia za granicą, a także nadal zobowiązujemy się do **umożliwienia wszystkim studentom nabywania kompetencji międzynarodowych i międzykulturowych poprzez internacjonalizację programów kształcenia** lub uczestnictwo w **innowacyjnych środowiskach międzynarodowych** w ich macierzystych uczelniach oraz do **doświadczenia jakiejś formy mobilności**, czy to w formie fizycznej, cyfrowej (online), czy mieszanej.

Rozwiązania cyfrowe ułatwią bezpieczną, wydajną i przejrzystą **wymianę danych**. Aby poprawić uznawanie kwalifikacji, zapewnianie jakości i mobilność, potrzebne są wspólne rozwiązania oparte na technologiach cyfrowych. Zwracamy się do Bolońskiej Grupy Wdrożeniowej o identyfikację istniejących i znalezienie nowych rozwiązań w celu zwiększenia interoperacyjności systemów cyfrowych oraz wymiany danych o studentach i uczelniach z pełnym poszanowaniem prywatności i bezpieczeństwa, biorąc pod uwagę doświadczenia związane z inicjatywą Europejskiej Legitymacji Studenckiej i innymi inicjatywami.

Głębsza współpraca między uczelniami przyczyni się do realizacji powyższych celów poprzez wspólne kształcenie i prowadzenie badań. Będziemy dążyć do wyeliminowania przeszkód we współpracy na poziomie krajowym oraz do umożliwienia wszystkim uczelniom w EOSW czerpania z niej korzyści. Sojusze tworzone w ramach inicjatywy Europejskich Szkół Wyższych stanowią jeden z ważnych sposobów badania możliwości głębszej współpracy systemowej na większą skalę, która może okazać się pomocna w wykrywaniu i pokonywaniu przeszkód utrudniających uczelniom ściślejszą współpracę ponadnarodową w przyszłości.

Wdrażanie

Przyjmujemy do wiadomości wyniki opisane w **Raporcie z realizacji Procesu Bolońskiego** dotyczące postępów poczynionych w ciągu ostatnich dwóch dekad. Osiągnięcia są imponujące. Niemniej jednak konieczne są dalsze działania, które zapewnią, że EOSW będzie zbudowany na mocnych fundamentach, zdolnych do wspierania połączonego, innowacyjnego i społecznie włączającego szkolnictwa wyższego w nadchodzącej dekadzie.

Liczymy na stałe wsparcie ze strony Programu Erasmus oraz innych programów mobilności i współpracy, które pomogą nam w realizacji naszych zobowiązań.

Podczas Konferencji Ministerialnej w Paryżu w 2018 r. postanowiliśmy włożyć szczególny wysiłek w dokończenie realizacji trzech „**Kluczowych zobowiązań**” niezbędnych do funkcjonowania EOSW: Ram Kwalifikacji i ECTS, Konwencji Lizbońskiej o Uznawaniu Kwalifikacji i Suplementu do dyplomu, oraz zapewnienia jakości zgodnie ze „Standardami i wytycznymi dotyczącymi zapewniania jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego” (ESG).

Podtrzymujemy naszą wolę pełnego wdrożenia „Kluczowych zobowiązań”. Zwracamy się do Bolońskiej Grupy Wdrożeniowej o dalsze stosowanie w tym celu **metody wsparcia koleżeńskie**. Zobowiązujemy się do dalszego uczestnictwa w tych działaniach i wnoszenia do nich swojego wkładu.

Zobowiązujemy się do ukończenia i dalszego rozwijania **Krajowych Ram Kwalifikacji** zgodnych z

Nadrzędnymi Ramami Kwalifikacji Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (RK-EOSW) i zwracamy się do Bolońskiej Grupy Wdrożeniowej o uaktualnienie kryteriów samocertyfikacji w celu uwzględnienia silniejszego elementu koleżeńskej weryfikacji raportów krajowych. Upoważniamy **Sieć korespondentów ds. Ram Kwalifikacji** do kontynuowania działań przyczyniających się do dalszego rozwoju RK-EOSW oraz do samocertyfikacji krajowych ram kwalifikacji w tym zakresie.

We współpracy z Komitetem Konwencji Lizbońskiej o Uznawaniu Kwalifikacji oraz z sieciami ENIC (Europejska Sieć Centrów Informacji) i NARIC (Krajowe Ośrodki Informacji o Uznawalności Wykształcenia Akademickiego) wzmocnimy proces wdrażania **Konwencji Lizbońskiej o Uznawaniu Kwalifikacji Rady Europy/UNESCO** i zastosujemy jej zasady w zakresie kwalifikacji i okresów studiów poza EOSW, stosując wspólne kryteria oceny i raporty.

Zapewnimy **automatyczne uznawanie kwalifikacji akademickich i okresów studiów w ramach EOSW**, tak aby studenci, pracownicy akademicy i absolwenci mogli swobodnie przemieszczać się w celu studiowania, kształcenia i prowadzenia badań. Dokonamy niezbędnych zmian legislacyjnych, które zapewnią automatyczne uznawanie na poziomie systemu kwalifikacji uzyskanych w krajach EOSW, w których zapewnianie jakości odbywa się zgodnie z ESG i w których ustanowiono w pełni funkcjonujące krajowe ramy kwalifikacji. Zachęcamy również do stosowania uzgodnionych i bezpiecznych systemów cyfrowej certyfikacji i komunikacji, takich jak *blockchain*, a także do dalszego rozwoju Bazy danych rezultatów zewnętrznego zapewniania jakości (DEQAR) w celu ułatwienia automatycznego uznawania.

Zobowiązujemy się do przeglądu własnych regulacji prawnych, przepisów i praktyk w celu zapewnienia sprawiedliwego uznawania kwalifikacji posiadanych przez uchodźców, wysiedleńców i osoby o statusie zbliżonym do uchodźcy, nawet jeśli nie można ich w pełni udokumentować, zgodnie z artykułem VII Konwencji Lizbońskiej o Uznawaniu Kwalifikacji. Z aprobatą przyjmujemy **Europejski Paszport Kwalifikacji dla Uchodźców** i będziemy wspierać dalsze rozszerzanie jego zastosowania w naszych systemach.

Doceniamy postępy poczynione w poprawie jakości **systemów zapewniania jakości** zgodnych z ESG i zobowiązujemy się do usunięcia pozostałych przeszkód, w tym związanych z transgranicznym działaniem agencji zarejestrowanych w Europejskim Rejestrze Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (EQAR) oraz ze stosowaniem Europejskiego Podejścia do Zapewniania Jakości Studiów Wspólnych. Zobowiązujemy się do zapewnienia, by nasze zewnętrzne systemy zapewniania jakości obejmowały ponadnarodowe szkolnictwo wyższe w ramach EOSW z zachowaniem takich samych standardów, jak w przypadku szkolnictwa krajowego. Mając na uwadze potrzebę większej elastyczności i otwartości ścieżek kształcenia, mniejszych jednostek uczenia się oraz większej synergii między uczelniami, **zachęcamy do wykorzystywania ESG w sposób ukierunkowany na poprawę w celu wspierania innowacji w szkolnictwie wyższym i zapewniania jego jakości.**

Zobowiązujemy się do wzmocnienia współpracy z **Europejską Przestrzenią Badawczą**. Wzywamy Bolońską Grupę Wdrożeniową do ścisłej współpracy z Komitetem Europejskiej Przestrzeni Badawczej i Innowacji (ERAC) w celu zwiększenia synergii i dostosowania polityki edukacyjnej oraz badawczo-innowacyjnej. Nacisk zostanie położony m.in. na rozwój uczenia się opartego na badaniach naukowych, zagwarantowanie wolności akademickiej i naukowej oraz przyczynienie się do osiągnięcia Celów Zrównoważonego Rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Zobowiązujemy się do **zbudowania ściśle powiązanej i bardziej zrównoważonej społeczności szkolnictwa wyższego**, która wspiera społeczne włączenie, komunikację, współpracę i solidarność, co jest niezbędne dla **adekwatności i skuteczności przyszłego EOSW**. Aby to osiągnąć, zobowiązujemy się do informowania i angażowania krajowych sektorów szkolnictwa wyższego w rozwój EOSW, a także do ścisłej współpracy ze stowarzyszeniami i sieciami studentów oraz szkolnictwa wyższego przy opracowywaniu i wdrażaniu reform krajowych. Uznajemy istotną rolę szeroko zakrojonych konsultacji przeprowadzonych w celu określenia priorytetów dla przyszłości EOSW i zwracamy się do Bolońskiej Grupy Wdrożeniowej o organizowanie wydarzeń związanych z EOSW, takich jak **ponadnarodowe seminaria, warsztaty i konsultacje** z udziałem szerszej społeczności szkolnictwa wyższego (studentów, kadry akademickiej i zewnętrznych interesariuszy), w celu omówienia obecnych i przyszłych celów oraz poszukiwania opartych na współpracy sposobów ich realizacji.

EOSW w kontekście globalnym

Chociaż pandemia COVID-19 uniemożliwiła zorganizowanie Forum Polityki Globalnej zgodnie z planem, cieszymy się, że nasza Konferencja obejmuje sesję światową. Ponownie zobowiązujemy się do prowadzenia międzynarodowego dialogu na temat wartości, polityki i reform szkolnictwa wyższego, korzystając z doświadczeń EOSW oraz innych obszarów świata, a także zwracamy się do Bolońskiej Grupy Wdrożeniowej o dalsze rozwijanie i wzmocnianie Globalnego Dialogu w nadchodzącym okresie roboczym.

Z zadowoleniem przyjmujemy przyjęcie **Światowej Konwencji UNESCO o Uznawaniu Kwalifikacji w Szkolnictwie Wyższym** i zobowiązujemy się do jej **niezwłocznej ratyfikacji**, aby ułatwić sprawiedliwe uznawanie kwalifikacji i okresów studiów spoza EOSW, z wykorzystaniem kryteriów

oceny i raportów zgodnych z Konwencją Lizbońską o Uznawaniu Kwalifikacji.

Doceniamy włączenie do niedawno zaktualizowanej **Magna Charta Universitatum** wartości globalnych, takich jak różnorodność oraz odpowiedzialność społeczna i obywatelska.

Konkluzja

Wzywamy Bolońską Grupę Wdrożeniową do podjęcia działań i priorytetów wskazanych na najbliższą dekadę, których ogólnym celem jest stworzenie **Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego spełniającego naszą wizję i osiągającego nasze cele do roku 2030**. Upoważniamy Grupę do sporządzenia raportu z realizacji na naszą Konferencję w 2024 roku, oceniającego postępy w wypełnianiu uzgodnionych zobowiązań.

Z wdzięcznością przyjmujemy propozycję Albanii, aby następna Konferencja Ministerialna EOSW i Forum Polityki Globalnej w 2024 r. odbyły się na jej terenie.

Załączniki

- **Załącznik I** do Komunikatu Rzymskiego: Oświadczenie o wolności akademickiej
- **Załącznik II** do Komunikatu Rzymskiego: Zasady i wytyczne w celu wzmocnienia społecznego wymiaru szkolnictwa wyższego w EOSW
- **Załącznik III** do Komunikatu Rzymskiego: Zalecenia dla władz krajowych dotyczące poprawy jakości uczenia się i kształcenia w szkolnictwie wyższym w EOSW

